

viety hankkeen 18/4/2007
wk

Raasepori 1965 heinä-elokuu

T. Rautavaara-Brax

Raaseporin tutkimustyöt kesällä 1965

Työt suoritettiin heinä-, elokuun aikana. Tutkimuskohteina olivat itäisen esilinnan itäpuolinen alue, jota osittain oli selvitetty ja v. 1964 kaivauksilla, sekä n. 200 m:n päässä linnan itäpuolella sijaitseva hirsirakennelma. Lisäksi purettiin osa linnan itäseinän sisäpuolista pintamuurausta.

Itäisen esilinnan ulkopuolinen kaivaus leikk. AA₁ ja BB₁ välillä.

Mittauspiir.1965

Työt aloitettiin itäisen esilinnan ulkopuolelta. Kaivettiin koneella 1800-luvulla paikalle tuotua täyttemaata lähtien leikkauksesta AA₁, johon asti edellisenä kesänä oli päästy. Leikkauksesta AA₁ kaivettiin eteläänpäin; lännessä itäisen esilinnan muuriin asti ja idässä linnan itäpuolella sijaitsevaan kallioon asti sekä etelässä leikkaukseen BB₁, joka merkittiin n. itä-länsi suuntaiseksi ja oli n. 560 cm AA₁:stä etelään päin mainitulla esilinnan itäruurilla.

Valok. 5,6

Päälimmäisenä oli ohut multakerros, sen alla suuria harmaakiviä ja rikkinäisiä sekä ehjiä tiiliä. Näissä oli kaikissa laastia pinnassa; ne olivat linnasta tuotua rikkoutunutta muuria.

Tiilikoot 6.5 x 15 x 23, 10.5 x 13 x ?, 11.5 x 15 x 27.5, 10 x 15 x 28.5, 11 x 14 x 29, 9 x 15.5 x 26.5, 7.5 x 17.5 x 23, 9.5 x 13.5 x 29, lisäksi oli koko alueella suuria laastinpaloja. Lähellä leikkausta BB₁ oli n. 6 m päässä linnan muurista vaihtelevan paksuinen kerros (20 cm - 100 cm) pelkkää laastia ja tiiltä. Sen alla taas multaa, tiilenpalasia ja suuria kiviä. Maanpinta ennen kaivausta oli tasainen

Mittauspiir.1964-
1965 leikkauksis-
ta

ja kulki n. -7.00 korkeudella; se laski kuitenkin hiukan itäänpäin. Edellä kuvatun lisäksi alueella ei voitu havaita mitään selviä, toistaan eroavia kerroksia; ainoastaan lännessä oli muurista 300 cm ulkoneva n. 100 cm paksu kerros laastia, jossa pieniä kiviä. Tämä kerros laski itään päin ja sen alla oli muutaman kymmenen cm:n paksuudelta multaa, jossa oli luita. Myös nämä kerrokset näyttivät hyvin uusilta.

Kaivausta jatkettiin kunnes muurin lähellä n. -8.25 korkeudella tuli kiinteämpi mullansekainen savikerros esille. Kerrosta seurattiin itään päin. Se laski voimakkaasti ja näytti seuraavan leikkauksen AA₁ kohdalla edellisenä kesänä tavattua samanlaista savikerrosta.

Kauepana muurista oli siis täyttemaata syvennällä (11 m muurista leikkaukseen BB₁ kohdalla korkeudelle -10.60 asti); siinä oli vähemmän harmaakiviä ja vain joitakin tiiliä. Se oli etupäässä laastinsekaista multaa. Alimpana, kiinteämmän savikerroksen päällä oli runsaasti tiiliä. Koot 9 x 16 x 33, 10 x 14 x 27, 8.5 x 13 x 24.

Mittauspiir.
plaani

Idässä oleva kallio laski leikkauksen AA₁ luona jyrkästi, etelämpänä loivemmin. Leikkauksien AA₁ ja BB₁ puolivälissä oli kalliossa kolme siihen hakattua n. 60 cm pitkää syvennystä, jotka olivat

100 cm:n päässä toisistaan. Tumma kiinteä, mullansekainen savikerros oli tällä kohdalla vasta niiden alapuolella. Mainittu kerros on ilmeinen alkuperäinen vesihaudan pohja. Leikkauksen BB₁ kohdalla tuli peruskallio esiin n. 17.5 m päässä muurista; se oli jyrkkä ja em. tumma savikerros päättyi idässä siihen.

Kaivannon syvimmällä kohdalla n. 8-10 m päässä muurista pohjavesi nousi maan pintaan. Tämä vaikeutti kaivamista siinä määrin, että osa leikkauksien AA₁ ja BB₁ välisellä vesihaudan syvimmästä kohdasta jäi kaivamatta tummaan savikerrokseen asti.

Leikkauksien AA₁ ja BB₁ välisellä alueella puhdistettiin vesihaudan molemmat rinteet siten, että em. kiinteä mullansekainen savikerros oli kaikkialla esillä. Kaivannon pohjan tarkka korkeus jäi pohjaveden vuoksi osittain selvittämättä; se seurannee kuitenkin leikkauksien AA₁ ja BB₁ kohdilla otettuja korkeuslukemia.

Edellä kuvatun savikerroksen alla olevien maakerrosten selvittämiseksi leikkauksen BB₁ kohdalla kaivettiin 100 cm levyinen kooja linnan muurista kaivausalueen itäreunaan asti. Savea oli 5-10 cm paksuudelta; sen alla koko koojassa vaihtelevan paksuinen (20-30 cm) multa-savikerros, jossa tiiltä, hiiltä, luita, pieniä puunpaloja sekä koojan päissä pieniä, keskellä suurehkoja kiviä.

Koojan itäpäässä n. -10 korkeudella tuli peruskallio esiin. Se laskei länteen päin ja hävisi koskemattoman harmaan saveen alle. Koojan puolivälissä koskematon harmaa savi oli välittömästi multa-savikerroksen alla n. -11.30 korkeudella. Saveen pinnassa oli runsaasti pieniä puunpaloja ja lastuja sekä yksi pitkä lauta, jossa porattuja reikiä, ja lännempänä lisäksi tiilenpaloja ja luunsiruja. Koojan länsipäässä oli multa-savikerroksen alla, aivan muurin vieressä 10-30 cm paksultti vaaleata laastia, sen alla ja muurista n. 3 m ulospäin itään laskeva 40-60 cm paksu savikerros. Tämä savi oli vaakasuoraan punaharmaa raidallista; harmaat kerrokset lohkeilevaa, kuivaa savea, punaiset taas hyvin kovaksi poltettua. Kerrokset ulottuivat aivan muuriin asti ja olivat ilmeisesti muuria tukemassa. Tämän poltetun saveen alla oli muurin vieressä n. 100 cm paksuudelta karkeaa hiekkaa, kauempana muurista ohuelti multaa ja sen alla vielä tumma kulttuurikerros.

Itäisen esilinnan kehämuurin perustus. Tutkittaessa tarkemmin muurin vierustaa ilmeni, että sen vieressä -9.30 - -10.30 korkeudella oleva karkea hiekka oli kaivettu tummaan alimpaan kulttuurikerrokseen. Muurin alimmat kivet olivat n. -10.10 korkeudella, ne ulkonivat muurista jopa 50 cm ja olivat irrallaan karkeassa hiekassa, jota kivien alla oli vielä n. 20 cm. Hiekan alla oli puhdasta harmaata savea. Todennäköisesti on muuria perustettaessa pehmeämpi (tumma kulttuurimaa)

Mittauspiir.
leikkaukset
AA₁ ja BB₁

Mittauspiir.
plaani

Valok. 1

Piir. 1

Mittauspiir.
leikkaus

maa poistettu raakaan saveen asti ja täytetty kuoppa karkealla hiekalla, johon muurin peruskivet on ladattu ilman laastia. Lopullisesti tilanne selviää vasta kun on suoritettu kaivaus myös muurin vastakkaisella puolella.

Piir. 1

Kaivauksen yhteydessä esiin tullut itäisen esilinnan kehämuurin ulkoseinän osa oli tasaista muurausta, jossa suurten harmaakivien välit oli huolellisesti täytetty pienillä kiilakivillä. Muurissa ei näkynyt mitään saumoja leikkauksien AA₁ ja BB₁ välisellä alueella. Maan alla ollut muurin osa on säilynyt huomattavasti paremmin kuin sen ylemmät osat. Muuri on kallistunut huomattavasti ulospäin.

Kesän 1965 kaivausten perusteella jatkuu linnan itäpuolitse kulkeva nk. vanhempi vallihauta (vesihauta) samanlaisena etelään päin, jonne se viettää jonkin verran.

Linnan itäinen sisäseinä. Linnan itäisen sisäseinän pinnasta oli poistettu sekundaarinen muuraus luodin 16 ja tornin väliseltä alueelta muurin harjalle asti. Alhaalla oli pintaa purettu etelässä tason +0 alapuolelle ja pohjoisessa pääportin pohjoisen pielen pohjoispuolelta +1:stä ylöspäin. Muuria oli purettu 10-100 cm varsinaisesta seinäpinnasta sisään päin. Puretulta alueelta oli tullut esiin kolme parrunkoloa: luotien 19 ja 20 väliltä, +8.10 ylöspäin, n. 110 cm syvä ja 18 cm x 18 cm kokoinen kolo, toinen luotien 18 ja 19 väliltä, +4 ylöspäin, n. 210 cm syvä, 30 cm x 21 cm kokoinen kolo ja kolmas luodin 26 eteläpuolella, +4.15 ylöspäin, n. 300 cm syvä 26 cm x 30 cm kokoinen kolo.

Mittauspiir.

1965 kaivausten aikana puretuista osista tehtiin mittauspiirustukset; piirtäjänä toimi Agneta Rosenqvist.

Hirsiarkku Raaseporin linnan itäpuolella. Aikaisemmin suoritettussa ojankaivuussa oli Österbackan tilan pellon reunassa tullut esiin muutamia paksuhkoja hirrenpäitä, jotka näyttivät olevan salvoksessa. Kesällä 1965 alue päätettiin tutkia.

Valok. 11 ja 12

Hirret sijaitsivat n. 200 m linnasta itä-koilliseen pellon reunassa kulkevan ojan ja pystysuoran kallioseinämän välisellä n. 3 m leveällä alueella. Paikalla oli 30-40 cm paksuudelta multaa ja turvetta, sen alla nelikulmaisen (200 x 180 cm) hirsiarkkun ylimmät hirret. Hirret olivat 20-25 cm paksuja, pyöreitä, kuorimattomia koivuhirsiä. Niiden päät oli epätasaisiksi kirveellä katkotut ja salvaukset huolimattomasti tehdyt. Arkkua oli ulko ja sisäpuolelta tuettu ja hirsien välisiä koloja tukittu ohuemmillä halaistuilla hirrenpätkillä. Arkku oli viisi hirsikertaa korkea. Etelänurkan päällä oli suurehko harmaakivi.

Valok. 13,14,15
ja 16 sekä piir.
plaani ja leikk.

Arkun ulkopuolella oli multaa, syvemmillä savea. Sisäpuolella oli päälimmäisenä, turpeen ja mullan alla 20 cm paksuudelta tiiviiksi

KM luettelo
no. 65079:1

painautuneita risuja. Näiden alla oli multaliejua, jossa runsaasti ros-
kia, puun veistämisen- ja loveamisen jätteitä, tuohirullia, käpyjä,
veistettyjä tikkuja ja pieniä nahkasuikaleita. Keskellä arkkua liejun
seassa oli tinakannu, joka täysin hyväkuntoinen.

Arkku tyhjennettiin rojusta; pohjalla länsinurkassa oli messinki-
nen 12.5 cm läpimittainen pyörä. Arkun pohjalla oli ohut kerros hiek-
kaa ja sen alla savea. Koko kaivauksen ajan arkun pohjan alin hirsii-
kerta oli veden peitossa. Arkusta tehtiin piirustukset ja se valoku-
vattiin ja peitettiin maalla.

Jyväskylä
LINNEN BANK

RAASEPORI LÖYTÖLUETTELO 1965

N:o	Kansallismuseo	Esine	Löytöpaikka
65079:1		1 tinakannu	Kaivaus 250 m linnan itäpuolella
65079:15		Savipullon suukappale. Suun halk. sisäpuolelta 7 mm, ulkopuolelta 22 mm. Pinnassa suun ympärillä ruskeaa lasitusta.	Kaivaus itäisen esilinnan ulkopuolella
65079:16		Saviastian kappale. Ulkopinnassa punaruskeaa lasitusta.	"
:17-18		Ruukunpaloja 2 kpl., sisäpinnassa ruskeanvihreä lasitus.	"
:19		Ruukunpala, sisäpinnassa ruskea lasitus.	"
:20		Ruukunpala, ei lasitusta.	"
65079:21		Rautaesine, päästä taipunut. Pituus 105 mm.	"
:22		Teräsvätkäräinen rautaesine, pituus 72 mm.	"
:23-24		Rautanauvoja 2 kpl., kulmikkaat kannat 20 x 21 mm ja 19 x 21 mm.	"
:25-26		Rautanauvoja 2 kpl.	"
65079:27		Messinkinen väkipyörä, ϕ 120 mm	Kaivaus 250 m linnan itäpuolella
65079:28-30		Rautanauvoja 3 kpl., nelikulmainen kanta 28 x 28 mm, 21 x 31 mm, 20 x 21 mm.	Snappertuna, Sundsmund
:31		Rautanauja, pyöreä kanta, ϕ 21-23 mm.	"

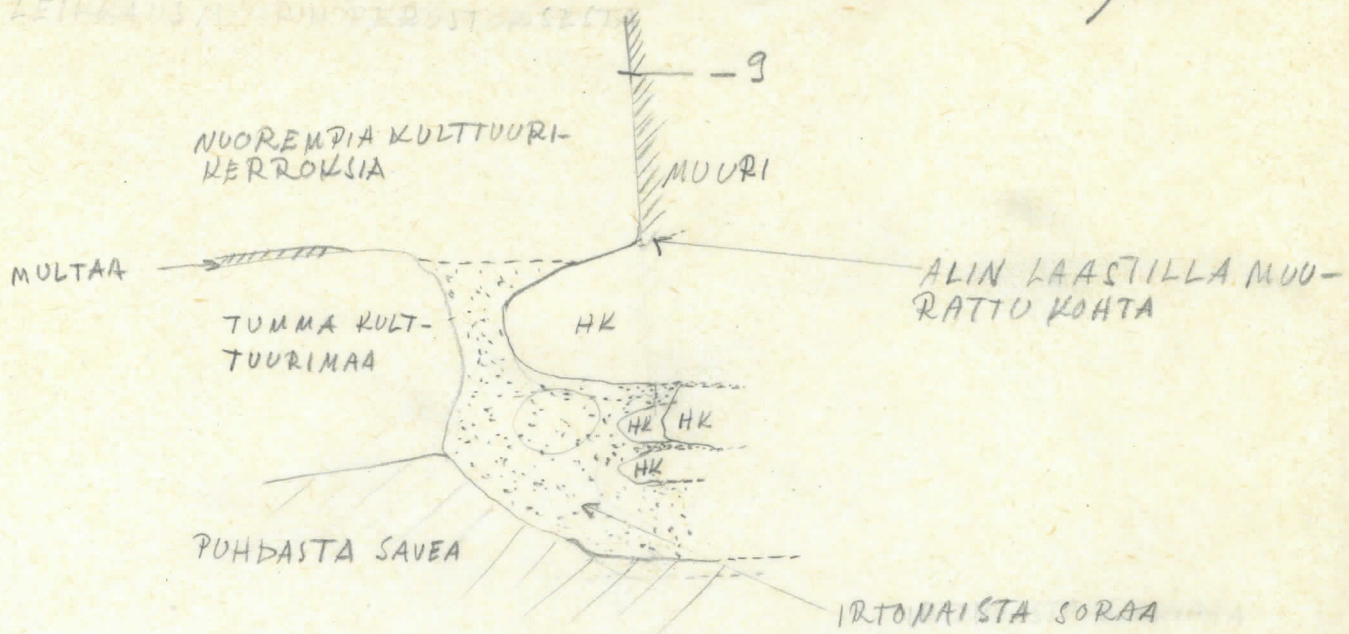

RAASEPORI

PIIRROS 1. LUONNOS MK. N. 1:50

ITÄISEN ESILINNAN ULKOPUOLINEN KAIVAUS

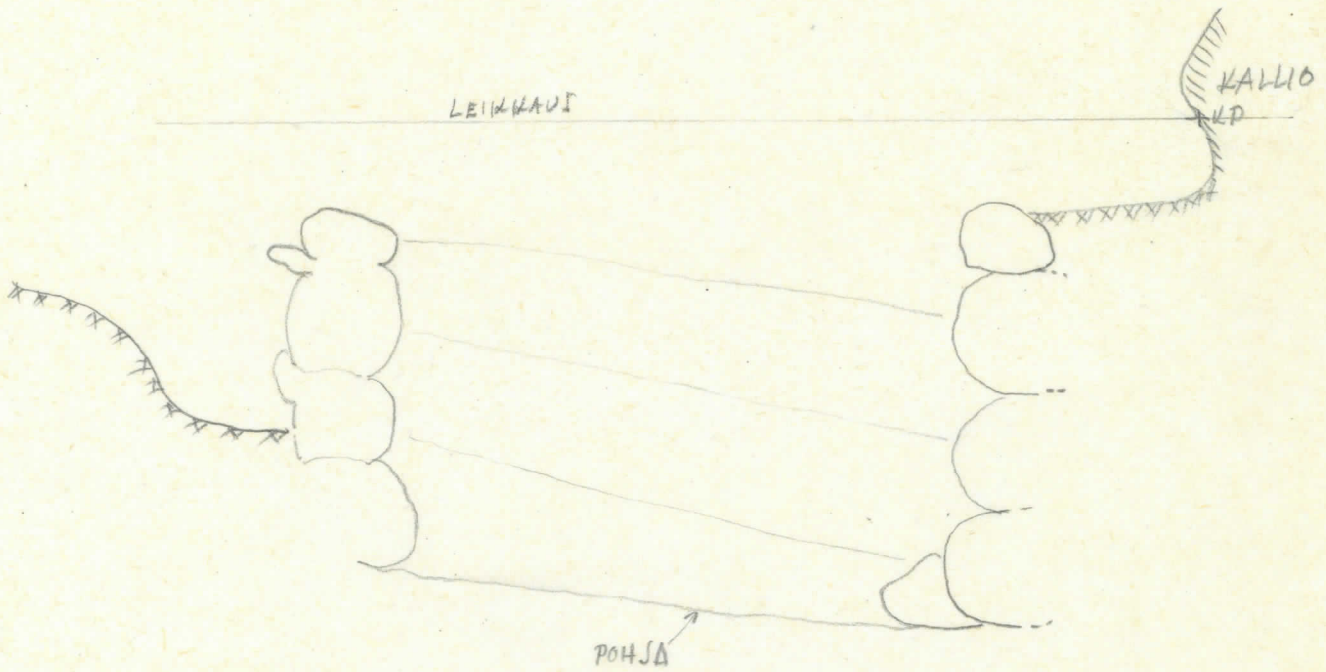
LEIKKAUS BB, m KOHDALTA MUURIN PERUSTUKSESTA 1965 / R.-B.

RAASEPORI

HIRSIARKKU LINNASTA N. 20DM. ITÄ-KOILLISEEN, LEIKKAUS (YLIN HIRSIKERTA POISTETTU)

MK. N. 1:50 1965 / R-B

RAASEPORI

HIRSIARKKO LINNASTA N. 200 M ITÄ-KOILLISEEN. POHJA

MK. N. 1:20 1965 H.R.-B

